

BH2010. 8

A tájékoztatási kötelezettség megszegése miatt, a terhességmegszakítás lehetőségének elvesztésével okozott kárért a kórház csak akkor felel, ha a magzat fejlődési rendellenességét gondos eljárás mellett felismerhette volna olyan időben, amikor a terhesség még megszakítható lehetett volna (1959. évi IV. törvény 339. §).

A felperes P. Zs. utónevű gyermeke, 2005. augusztus 7-én gerinchasadékkal, vízfejűséggel született az S.-i Kórház Szülészeti és Nőgyógyászati Osztályán. A terhesség alatt az előírt ultrahang szűrővizsgálatokat az alperes végezte. Az alperes alkalmazásában lévő orvos az I. és a II. ultrahangvizsgálatnál fejlődési rendellenességre, illetve kóros elváltozásra utaló jelet nem talált. A III. ultrahangvizsgálat alkalmával, a terhesség 32. hetében a kezelőorvos a magzat mindkét oldalán tágult agykamrát diagnosztizált, melynek következtében a felperest a progresszív betegellátás keretében az S.-i Kórházba utalta be. Az itt elvégzett ultrahangvizsgálatkor a keresztcsonti szakaszon több csigolyára kiterjedő záródási zavart (spina bifida) mutattak ki, emellett mindkét agykamra esetében kifejezett tágulat volt látható. A terhesség ekkor már magzati javallat okán nem volt megszakítható.

A felperes többször módosított keresetében 4 000 000 forint kártérítés megfizetésére kérte az alperes kötelezését arra hivatkozással, hogy az alperes a terhes-gondozás során megsértette az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 13. §-a (2) bekezdésének, és a 134. §-ának a tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó rendelkezéseit, ezért kártérítésre köteles. Álláspontja szerint az alperes orvosainak kellően gondos eljárása esetén az ultrahangvizsgálatok valamelyikén észre kellett volna venniük a magzat gerincének állapotát. Ebben az esetben tájékoztatni kellett volna a felperest a rendellenességről, aki a terhesség megszakítása mellett döntött volna. A felismerés és a tájékoztatás elmaradt, és ez a felperes életét jelentősen elnehezítette.

Az alperes és a beavatkozó a kereset elutasítását kérte, vitatva annak jogalapját és összecszerűségét. Az alperes azzal védekezett, hogy a terhes-gondozás során a szakma szabályai szerint járt el, valamennyi vizsgálatot a szakmai protokoll szerint időben, a tőle elvárható gondossággal végezte. A felperes gyermekének fejlődési rendellenességét még a legkorszerűbb ultrahangkészülékek alkalmazásával sem lehet teljes bizonyossággal kizárni.

Az elsőfokú bíróságnak a keresetet elutasító ítéletét a felperes fellebbezése folytán eljárt ítéletábra a végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, mert az alperes diagnosztikai tévedése felrúthatóságának tisztázása körében további bizonyítást tartott szükségesnek.

Az újabb eljárásban az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította. Indokolásában kifejtette, hogy a perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő elfogadható magyarázatát adta annak, hogy az alperes részéről felrúthatóság, gondatlanság nem állapítható meg. A magzat rendellenességére 100%-os bizonyossággal nem lehetett következtetni, azonban felismerésének elmaradása nem jelenti azt, hogy az alperes orvosa megsértette a tőle elvárható gondosságot. Az elsőfokú ítélet szerint az ügy szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a szakértői vélemény részletesen nem tartalmazza, hogy a terhes-gondozás során a felperesen milyen konkrét vizsgálatokat végeztek el, hiszen jelentősége annak volt, hogy az alperes részéről az ultrahangvizsgálatokat kellő időpontban, kellő gondossággal elvégezték-e, illetőleg, hogy ezzel összefüggésben fel kellett volna-e ismerni a felperes születendő gyermekének a fejlődési rendellenességeit. Az ezzel kapcsolatos szakértői vélemény megállapításait a felperes cáfolni nem tudta.

A felperes fellebbezése folytán eljárt másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. Az ítéletábra rámutatott arra, hogy a perbeli esetben a magzat fejlődési rendellenességét olyan genetikai, teratológiai ártalom okozta, amely nincs összefüggésben az orvos tevékenységével, a kártérítő felelősség akkor lenne megállapítható, ha az alperes kötelezettségzegésének következménye az időben elvégezhető terhesség megszakítás esélyének elvesztése. Indokolásában kifejtette, hogy a diagnosztikai tévedés önmagában nem alapozza meg a kártérítő felelősséget, csak abban az esetben, ha a diagnózis felállítása során az orvos nem úgy járt el, ahogy az az alkalmazott gondossági mérce szerint elvárható. E tekintetben pedig a szakértői vélemény egyértelműen kifejtette, hogy a vizsgálatok elvégzése a szakmai szabályoknak megfelelően történt, a szakmai követelményekből adódó következtetések levonását pedig megfelelően tartalmazza.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek - az elsőfokú ítéletre is kiterjedő - hatályon kívül helyezését, valamint az elsőfokú bíróságnak új eljárás lefolytatására történő utasítását kérte.

Álláspontja szerint a tényállás nincs kellően felderítve, a szakvélemények hiányosak, továbbá az eljárás bíróságok figyelmen kívül hagyta a bizonyítási indítványát a kezelőorvos, a szakorvos által megjelölt segédszemélyzet, valamint a felperes szüleinek tanúkénti meghallgatása iránt. Kifogásolta, hogy a szakértői vélemény nem tesz utalást arra vonatkozóan, hogy milyen AFP érték tekinthető aggálytalannak, és mely határérték indukálja a további vizsgálatok elvégzését. Kifogásolta továbbá, hogy a szakértő mindösszesen annyit fogalmazott meg véleményében, hogy az alperes alkalmazásában lévő orvos a vizsgálatokat a szakmai protokollnak megfelelően kellő gondossággal végezte el. Álláspontja szerint a szakvéleménynek ki kellett volna térnie az alkalmazott műszerek paramétereire, továbbá az esetlegesen rögzített adatokat részletes elemzéssel a szakvélemény anyagává kellett volna tenni. A szakvélemény nem tartalmazta, hogy mely tényekre alapozva állította, hogy a vizsgálatok elvégzése kellő gondossággal történt.

Véleménye szerint a kártérítő felelősség megállapítása körében megfelelően bizonyította, hogy az alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben keletkezett a kára. Az alperes diagnosztikai tévedését a jogerős ítélet is megállapította. Az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. §-ának megfelelően a kimentés kötelezettsége a bizonyítási teher megfordulását jelenti, az alperesnek, mint károkozónak kellett volna bizonyítania, hogy mindent megtett a kár megelőzése érdekében; azonban ezt elmulasztotta.

Az alperes és a beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

Az alperes álláspontja szerint a kezelést ellátó alkalmazott a legjobb tudása szerint járt el, szakmai szabályszegés nem történt, az álnegatív szűrővizsgálati lelet a vizsgálat specifikus kockázata, ennek a szakértő és az orvos tanú elfogadható és logikus magyarázatát adta.

Az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet megalapozatlannak tartotta, az e körben kifejtett álláspontja azonban téves. A jogerős ítélet megalapozatlansága akkor állapítható meg, ha a bíróság a tényállást kellően nem tárta fel, illetőleg a tényállás iratellenes megállapítást, okszerűtlen, logikailag ellentmondásos következtetést tartalmaz. Az adott ügyben azonban ezek megállapítására, így a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére nincs alap. A felperes a felülvizsgálati kérelmében alaptalanul állította, hogy a bíróság a tényállást nem derítette fel. A jogvita elbírálása érdekében szükséges bizonyítást a bíróság lefolytatta és a bizonyítékokat a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése megsértése nélkül értékelve állapította meg a tényállást. Helyes a jogerős ítélet indokolása a tekintetben, hogy a felperes által indítványozott további bizonyítás (tanúk meghallgatása) azért szükségtelen, mert a kártérítési felelősség megállapítása szempontjából olyan orvos-szakmai kérdés elbírálásának volt jelentősége, amely a rendelkezésre álló orvosi dokumentációk és az igazságügyi orvosszakértői vélemény alapján dönthető el.

Nem vitatott, hogy a gyermek károsodását genetikai teratológiai ártalom okozta, amelynek kialakulása az alperes tevékenységével nem áll összefüggésben. A felperes keresete szerint a kár azzal következett be, hogy az alperes kötelezettségszegése folytán elvesztette az időben elvégezhető terhességmegszakítás lehetőségét. Ebből következően a bíróságnak elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy a gyermek károsodását a terhesség alatt olyan időpontban felismerhették-e, amikor a terhesség még megszakítható, az ezzel kapcsolatos vizsgálatok elvégzése körében az alperes felróható mulasztása megállapítható-e.

A jogvita elbírálására irányadó anyagi jogi szabályokra a jogerős ítélet indokolása helyesen hivatkozik, és a bíróság jogszabálysértés nélkül foglalt állást a bizonyítási kötelezettség, illetőleg a bizonyítási teher kérdésében is. A bíróság által kirendelt dr. H. Cs. igazságügyi orvosszakértő a beavatkozó felkérésére dr. K. L. igazságügyi orvosszakértő által készített szakvéleménnyel egyezően megállapította, hogy az alperes kórház szakorvosa - aki az ultrahangvizsgálat elvégzésére jogosító MSZNUT „B” kategóriájú vizsgálóval rendelkezett és a vizsgálatot az alperes szülészeti-nőgyógyászati osztály ultrahang laboratóriumában tartotta - a szükséges szűrővizsgálatokat időben és megfelelő módon végezte el. Az ultrahangvizsgálatok célja a magzat fejlődésének figyelemmel kísérése, épségének vizsgálata, az esetleges rendellenességek feltárása. Ez utóbbi érdekében a II. ultrahangszűrést az AFP vizsgálat eredményének birtokában kell elvégezni, miként ez az adott esetben is történt. A II. ultrahangvizsgálat és az AFP eredményének összevetése alapján kell állást foglalni az esetleges fejlődési rendellenesség fennállása kérdésében. A rendelkezésre álló orvosi iratokból, valamint dr. H. Cs. kiegészített szakvéleménye alapján az állapítható meg, hogy a két vizsgálati eredmény összevetése alapján a rendellenesség gyanúja ekkor még nem merült fel. Dr. H. Cs. a 2007. március 27-ei tárgyaláson a személyes meghallgatása során részletes indokát adta annak, hogy az AFP érték az adott esetben miért nem volt kóros mértékű. Az igazságügyi orvosszakértő nem tartotta megállapíthatónak azt sem, hogy a nyílt gerinc hamarabb diagnosztizálható mint az agykamra tágulat és nyomatékosan kihangsúlyozta személyes meghallgatása során, hogy a terhesség 32. hete előtt nem volt fejlődési rendellenességre utaló adat. Az újabb eljárásban meghallgatott dr. N. A. S. tanú vallomása, valamint a 2005. március 18-ai ultrahangfelvétel a szakértői

véleményt nem tette aggályossá. A szakértő egyértelműen nyilatkozott arról is, hogy elegendő irat állt rendelkezésére ahhoz, hogy a felvetett szakkérdésben nyilatkozzon, ellenkező esetben a hiányosságot jelezte volna a bíróság, illetőleg az alperes részére. Nem merült fel továbbá egyéb olyan, az alperes által esetleg elmulasztott vizsgálat, amely a fejlődési rendellenesség kimutatására alkalmas lehetett volna. A másodfokú ítélet indokolása helytálló indokát adta annak is, hogy az AFP értékek numerikus felsorolásának hiánya és a műszerezettséggel kapcsolatos kifogások a szakvéleményt miért nem teszik aggályossá, az e körben kifejtettekkel a Legfelsőbb Bíróság egyetért. Mindezekből következően a jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül jutott arra a következtetésre, hogy nincs az alperes terhére róható olyan magatartás (mulasztás), amely miatt a fejlődési rendellenesség csak a terhesség 32. hetében volt felismerhető, függetlenül attól a diagnosztikus tévedéstől, hogy ekkor csak az egyik fejlődési rendellenességre utaló jelek felismerése miatt utalta a vizsgáló orvos a beteget a magasabb ellátási szintű intézménybe.

A kifejtettekre tekintettel a keresetet elutasító jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okok miatt nem jogszabálysértő, ezért azt a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. (*Legf. Bír. Pfv. III. 21.585/2008.*)